

26. oktober 2024 kl.18:00

Samfundsmøte: Atomvåpen med ICAN

Dagsorden

1. Møtet er satt

Møtet er satt 18:02

2. Godkjenning av dagsorden

Dagsorden godkjennes av Storsalen med akklamasjon

3. Styret informerer

Ærede storsal mitt navn er Mari Charlotte og jeg medlem. Styret er i prosessen for å innstille medlemmer til Rådet. Dette vil annonseres på samfundsmøte lørdag 2. nov.

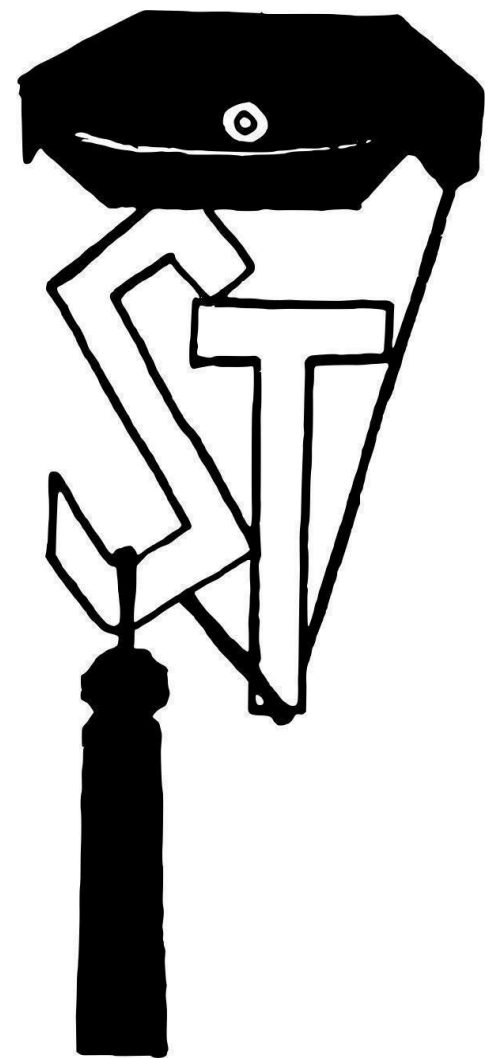
4. Politisk femminutt

5. UKA informerer

Selma: Ærede storsal, mitt navn er Selma, og jeg er medlem. Jeg er også UKE-sjef for UKA25. Jeg har kommet hit for å orientere om UKAS situasjon. En strategiendring fra Equinor, noe vi fikk vite tidlig. Vi har sett på andre alternativer for andre samarbeidspartnere. Vi ser over hele totaløkonomien. Vi har fremdeles en plan å gjennomføre de store arrangementene som UKE-revyen og Dødens dal. Det er mye jeg ikke kan si for øyeblikket, men det jeg kan si er at vi gleder oss til å lage festival.

6. Innledning v/Magnus Løvold, Nina Sofie Pedersen og Daniel Högsta

Tusen takk for at vi fikk komme, for å snakke om de aller viktigste sakene i verden. Konseptet atomkrig. Det er disse menneskene som har opplevd hva disse våpnene gjør med mennesker. Som vi ser noen bilder av her, fra Hiroshima. De katastrofale konsekvensene er åpenbare. Mange ble drept umiddelbart. Den intense varmen smelter

er

kroppen. Det knuser mennesker og infrastruktur. Dreper umiddelbart, strålesykdom og kreft. Vitne til da de kom til Hiroshima og i Nagasaki, var det Røde kors bevegelsen. Som en humitan, avstraffelse. Behandles fortsatt flere lidelser. To relativt små atomvåpner, over en periode på snart 80 år, dette er noe av de umiddelbare konsekvensene. Mange av de som finnes i dagens atomvåpen. Tenkt til å vise hva som vil skje om dette blir brukt over Trondheim. Her ser dere, verktøyet outright. 16 000 mennesker vil dø, 32 000 skadde. Enrom ildkulde, høyere en solas overflate. Trykkbølge som knuser mennesker og bygninger.

Varmestråler som forårsaker varmestråling. I tillegg til radioaktiv stråling, man kan dø av akutt strålestyrke og kreft. Her i Trondheim ligger sykehuset st. Olavs hospital, det vil ikke være i stand til å hjelpe noen av de overlevende. Det er de langsiktige konsekvensene. Ganske ny forskning. Var begrenset atomkrig vil være, med bare 100 hiroshima bomber. Blokkere sollyset som vil føre til at temperaturen faller drastisk. En milliard mennesker vil dø sult. Norge vil være sårbar siden vi ligger så langt nord. Landbruk vil stoppe, økosystemet vil kollapse. Dystert bilde. Finnes såpass mange atomvåpner. Fra 70 000 til 12 000 i dag. Mer enn nok til å utslette. Her ser dere hvilke land som har våpen. 9 stater. USA og Russland besitter 90%. Viktig utvikling, de aller fleste land er i gang med. I tillegg moderniserer de. Nedrustning. Kina er den staten som er i aller størst oppslutning og Nord-Korea. Alt dette skjer i en spent geo. Bruk av atomvåpen. Tall igjen som kontrollerer. Nye teknologier. Alt dette gjør at vi må tenke hardere. Hindre at de noen gang blir brukt igjen.

Gode nyheter er at vi vet hvordan vi skal. Det har faktisk mange gjort i Syd Afrika. Naturligvis er ikke dette problemet, men det er politisk. Et annet problem, mange myter. Sverige har kommet inn i NATO. Kjernevåpen bevarer ikke freden og har ikke gjort noe siden 1945. Ryster og belyser hvordan staten kan akseptere dette.

«Krigen i Gaza har skapt en internasjonal debatt om såkalte 'doble standarder' og vestlig dobbeltmoral. Bakgrunnen er påstanden om at vestlige land som Norge bare er opptatt av folkeretten når det tjener oss selv».

Dette skrev Statssekretær i Utenriksdepartementet, Andreas Kravik, i Klassekampen tidligere i år.

Men han sa også:

«Argumentet er lite treffende for Norge. Det er en fanesak for Norge å forsvare folkeretten uansett hvem som bryter den. [...] Det er avgjørende

at vi insisterer på at like tilfeller behandles likt, og at alle stater er underlagt de samme reglene».

Kravik — og hans sjef, Espen Barth Eide — skal ha honnør for å ikke skygge unna anklager om vestlige lands folkerettslige dobbeltstandarder — og faktisk prøve å gjøre noe med det.

Å anerkjenne Palestina;

å konsekvent fordømme brudd på folkeretten i krigen i Ukraina, Sudan, Midtøsten — uavhengig av hvem som bryter den —

den prinsipielle støtten Norge i senere tid har utvist overfor den internasjonale domstolen i Haag, og den internasjonale straffedomstolen,

og Norges engasjement for utvikling av nye rettslige avtaler, for eksempel på plastforsøpling og internasjonalt skattesamarbeid— alt dette stemmer godt overens med det Kraviks sier om at like tilfeller skal behandles likt, og at alle stater skal være underlagt de samme reglene.

Likevel — det er, som kjent, aldri lett å se bjelken i sitt eget øye; alle land, også Norge, har sine dobbeltmoraliske, hyklerske sider.

Jeg tenkte jeg skulle prøve å vise at påstanden om at vestlige land som Norge bare er opptatt av folkeretten når det tjener oss selv — er langt mer treffende enn det Kravik hevder — og at atomvåpen, som er tema for kveldens møte, er et glimrende eksempel på nettopp det.

Som flere har nevnt allerede, vil den japanske organisasjonen *Nihon Hidankyo* motta Nobels Fredspris i år for "for sin innsats for en atomvåpenfri verden og for å vitne om hvorfor atomvåpen aldri må brukes igjen".

Jonas Gahr Støre — sjefen til Espen Barth Eide og sjefen til sjefen til Kravik — sa i den forbindelse at

"Prisen er en påminnelse om hvorfor vi må fortsatt jobbe for både nedrustning og ikke-spredning av atomvåpen. Og det er en nødvendig advarsel mot de som kommer med direkte trusler om bruk av atomvåpen."

Men samme dag — faktisk mens Nobelkomiteens presskonferanse pågikk — la NATOs talsperson, Farah Dakhllallah ut følgende tweet på X:

“NATO kicks off its annual nuclear exercise, Steadfast Noon, on Monday” — med et ganske kitchy bilde av et nederlandsk jagerfly, som tidligere i år ble “sertifisert”, såkalt, for å kunne bære atomvåpen.

Det ble også raskt kjent, som Nettavisen rapporterte om, at Norge for første gang skal delta i denne atomvåpenøvelsen.

Og la meg gjøre det klart: “Steadfast Noon” er en atomvåpenøvelse; 13 NATO-land møtes for å øve på bruk av atomvåpen;

et våpen som hadde katastrofale humanitære konsekvenser da det ble brukt i Hiroshima og Nagasaki for 79 år siden og som, som Støre selv skrev, på X, “aldri må brukes igjen”.

Det var mange som syntes at noe skurret: Kun dager etter at Nobelkomiteen hadde uttrykt sin bekymring for en svekkelse av tabuet om bruk av atomvåpen, så valgte Norge å “øve” på bruk av disse våpnene i krig.

OK — hva har dette med rettslige dobbeltstandarder å gjøre?

For det første, det humanitærrettslige — altså krigens regler. Nina nevnte hvordan bruk av atomvåpen bryter med humanitærrettens mest grunnleggende prinsipper — spesielt prinsippet om at sivile skal beskyttes — og at de angrepene man utfører og de våpnene man bruker skal rettes mot militære mål, og kun det.

Det er nettopp bruddet på disse prinsippene som gjør at Espen Barth Eide har vært så tydelig i sin fordømmelse av Hamas' angrep på Israel og Israels krigføring på Gaza og nå også i Libanon, Russlands krig i Ukraina og så videre.

La meg minne om: Kravik sa at det er en fanesak for Norge å forsvare folkeretten uansett hvem som bryter den. Men samtidig deltar altså Norge i en militærøvelse som forbereder alliansen på bruk av et våpen som helt klart ikke kan brukes i henhold til folkeretten

— atomvåpen, som Hiroshima og Nagasaki viser, evner ikke å skille mellom sivile og militære mål; de er først og fremst egnet til å utslette byer, som Nina har vist.

Betydningen av et prinsipp, var tittelen på Kraviks innlegg.

En folkerettslig prinsipiell holdning til Steadfast Noon ville innebære å avstå fra å delta i denne øvelsen fordi bruk av atomvåpen ikke er forenlig med humanitærretten.

Og det er vanskelig, synes jeg, å unngå konklusjonen at Norge fordømmer brudd på humanitærretten — med mindre de anser slike brudd som nødvendig for å ivareta egen sikkerhet.

Problemet med dette, er at Israel, og Hamas, og Iran, og Russland kan bruke — og faktisk bruker — nøyaktig samme argumentasjon for å forsvare sine folkerettsbrudd.

Og da er vi på god vei inn i den situasjonen Kravik selv er så bekymret for — en opplevelse, spesielt blant land i sør, om at land som Norge kun er opptatt av folkeretten når det tjener oss selv; når det ikke koster oss så mye.

For det andre, internasjonale regler knyttet til nedrustning og ikke-spredning. Både Nina og Daniel har nevnt forbudstraktaten om atomvåpen; en avtale som forbyr bruk, utvikling, testing, besittelse, og oppmuntring til bruk av atomvåpen. Med andre ord: et totalforbud.

Norge har — så langt — nektet å slutte seg til denne avtalen fordi det — ifølge regjeringen — ville bryte med Norges NATO-forpliktelser.

Det er ikke feil at atomvåpenforbudet utfordrer NATOs atomvåpenpolitikk. Norge kunne ikke både signert forbudstraktaten og deltatt Steadfast Noon — men det er viktig å påpeke at deltakelse i Steadfast Noon ikke er en forpliktelse Norge har under Atlanterhavspakten — det er mange NATO-land som ikke deltar — men et forsvars- og sikkerhetspolitisk valg.

Og et dårlig, kortsiktig, og prinsippløst valg, spør du meg.

Uansett, som et alternativ til forbudstraktaten, så har regjeringen fremhevet betydningen av å arbeide for nedrustning og ikke-spredning innenfor den såkalte Ikkespredningsavtalen — eller NPT.

La oss se nærmere på den avtalen — den deler opp verden i to: på den ene siden, fem atomvåpenstater — USA, Russland, Kina, Frankrike og Storbritannia. På den andre siden, alle landene som har valgt å ikke utvikle atomvåpen, det vi kaller ikke-atomvåpenstater. NPT forbyr, som forbudstraktaten, utvikling og besittelse av atomvåpen, men kun for de landene som ikke har atomvåpen.

Det er vanskelig å finne et klarere eksempel på en dobbeltstandard i internasjonal rett — her har vi fem land som mener de har "rett" til å besitte atomvåpen — og et stort flertall som vil bli møt med strenge motreaksjoner dersom de engang tenker på å utvikle samme type våpen.

Og det er nettopp denne rettslige dobbeltstandard som atomvåpenforbudet forsøker å oppheve: ved å gi alle land samme status, sette alle land på lik linje, med de samme reglene.

Selv Henry Kissinger, ingen venn av folkeretten, sa i et lyst øyeblikk: enhver internasjonal orden som oppfattes som urettferdig til slutt vil bli utfordret.

Jeg kan garantere dere at dersom den rettslige dobbeltstandard som ligger til grunn for Ikkespredningsavtalen ikke oppheves, så kommer andre land etter hvert til å avvise avtalen og utvikle sine egne atomvåpen — som India, Pakistan, Nord-Korea og Israel allerede har gjort.

Med andre ord: NPTs rettslige dobbeltstandarder vil ha alvorlige konsekvenser for internasjonal sikkerhet.

Mange land i utenfor NATO har lenge uttrykt dyp skepsis til NPTs dobbeltstandard. Så langt har Brasil, Sør-Afrika, Indonesia valgt å bruke forbudstraktaten som en strategi for å utfordre denne dobbeltstandard, en god strategi, spør du meg — men dersom land som Norge fortsetter å avfeie denne avtalen, så kan også disse landene endre taktikk.

Det bekymrer meg.

“Det er avgjørende at vi insisterer på at like tilfeller behandles likt, og at alle stater underlegges de samme reglene”, skrev Kravik.

Og Jonas Gahr Støre har selv tidligere sagt at “en verden uten atomvåpen krever et totalforbud mot disse våpnene”]

Men dersom regjeringen faktisk mener dette, så bør de også arbeide for å oppheve NPTs rettslige dobbeltstandarder — og bruke atomvåpenforbudet som et strategisk redskap for å oppnå dette.

***

Til slutt: Alle land er dobbeltmoraliske, alle land er hyklerske — som grisene i Orwell's Animal Farm.

[NEXT SLIDE - PEK]

Og det stemmer nok at Norge gjennom sin utenrikspolitikk er mer prinsipielle enn mange andre land — spesielt i senere tid.

Men derfor er det også så leit, så frustrerende at Norge, i sin atomvåpenpolitikk, ser ut til å være totalt blind for egne dobbelstandarder — som grisene i Animal Farm [PEK].

Vi er på vei inn i en utrygg tid — vi ser en internasjonal situasjon preget av mer kortsiktighet, mer aggressiv nasjonalisme, mer krig, mer lidelse.

I en sånn situasjon er det avgjørende at vi har politikere som evner å se det store bildet; å tenke de lange — eller i hvert fall lengre — tanker; å fremheve betydningen av en prinsipiell tilnærming til disse spørsmålene; å være selvkritisk og også innrømme når man er på feil spor.

Så selv om politisk ledelse i Utenriksdepartementet skal ha honnør for å sette spørsmålet om vestlige dobbelstandarder på dagsorden — så har de en jobb å gjøre, dersom de faktisk mener det når de sier, som de gjør, at

“vårt viktigste bidrag til en fredelig og rettferdig verdensorden, og våre egen nasjonale sikkerhet, er å unngå folkerettslige dobbelstandarder og arbeide for at andre stater gjør det samme”.

Jeg skal si det igjen — og la det være siste ord:

“vårt viktigste bidrag til en fredelig og rettferdig verdensorden, og våre egen nasjonale sikkerhet, er å unngå folkerettslige dobbelstandarder og arbeide for at andre stater gjør det samme”.

Pause

18:38-18:53

7. Kunstnerisk innslag v/Ivar Aasen oppsetningens orkester

8. Sofaprat med spørsmål fra salen

9. Behandling av resolusjonsforslag:

Studentersamfundet, samlet til møte i Storsalen 26.10.2024, krever at Norge slutter seg til FNs atomvåpenforbud, som ble vedtatt av 122 stater 7. Juli 2017. Norge valgte da sammen med de ni atomvåpenstatene og de fleste NATO-land å boikotte forhandlingene. Atomvåpen er det verste masseødeleggelsesvåpenet verden har sett. Skadene ved et atomangrep er så omfattende at ingen stat eller humanitær organisasjon vil kunne gi nødvendig hjelp. Av hensyn til fred, folk og natur krever Samfundet derfor at Norge bidrar til å styrke tabuet rundt atomvåpen ved å slutte seg til forbudet.

Forslaget fremmes av Rami Chumber på vegne av Styret i Studentersamfundet i Trondhjem.

FOR: 67

IMOT: 0

BLANKT: 0

Forslaget har derfor falt.

10. Eventuelt

Inge: Mitt navn er Inge og jeg er medlem. I lengre tid, for mang en student. Stramme lukta av alomakk topper seg. NO GO sones. Snakker om herretoalettet. Origo og Lyche. Giftige skyen. Men kan tenke meg om at ikke skal være sånn for jeg. mener at noe burde gjøres. Godt bruke ølpenger. Kjemisk påvirkning.

Jakob: Mitt navn er Jakob og jeg er medlem. På samfundet for litt siden, sa jeg at Studentinget ikke møtte opp, men det gjorde de så det trekker jeg tilbake. Den 31. oktober, på Halloween skal vi demonstrere for studentbudsjettet, jeg informerer at det skal gjøres. .

Astri: Mitt navn er Astri og jeg er medlem. Takk for et fint og lærerikt møte. Det fristet meg litt, Equinor har droppa uka, litt flaut at de droppa oss og ikke vi dem. Leste fra FS-leder at dette kommer til å gå fint nå. Om vi skulle trekke oss ut så sa de at det ikke gikk fint, det provoserte meg grenseløst.

11. Kritikk av møtet

12. Møtet er hevet

Møtet er hevet 19: 53

Møteleder
Rami Chumber

Referent
Mari Charlotte Soland